

"...

II- İTİRAZLARIN GEREKÇESİ

A- 2008/15 Esas Sayılı İtiraz Başvurusunun Gerekçe Bölümü Şöyledir:

'Yargıtay üyeliğinden 19.7.2006 tarihinde emekli olan davacı tarafından, emekli aylığı ve ikramiyesinin, en son aylık aldığı 15.7.2006 tarihindeki aylık ve diğer ödemeler esas alınarak değil, 5536 sayılı Kanunla 2802 sayılı Kanuna eklenen geçici 16. madde hükmü uyarınca Haziran/2006 aylık ve ödemeleri dikkate alınarak belirlenmesine ilişkin davalı idare işleminin iptali ve mahrum kaldığı parasal hakların yasal faiziyle birlikte tazmini istemiyle Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığına karşı açılan davada; Ankara 2. İdare Mahkemesince verilen ve davanın reddine ilişkin bulunan 16.5.2007 günlü, E:2006/2118, K:2007/1269 sayılı kararı, yürütmenin durdurulması istemli olarak temyizden inceleyen Danıştay Onbirinci Dairesince; uyuşmazlığın çözümünde uygulanacak olan 2802 sayılı Kanuna 5536 sayılı Kanunla eklenen geçici 16. madde hükmüyle ilgili olarak davacının ileri sürdüğü Anayasa'ya aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varılması üzerine işin gereği görüldü;

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 43. maddesinde, bu Kanuna tabi kurumların kadrolarında bulunan personelin aylıklarının, aylık gösterge tablosu ve ek gösterge rakamları göz önünde bulundurulmak suretiyle tespit edileceği hüküm altına alınmıştır.

5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 41. maddesinin (a) fıkrasında, emekli, adi malullük ve vazife malullüğü aylıklarının hesaplanmasında 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 43'üncü maddesinde yer alan gösterge tablosu ve personel kanunlarındaki ek göstergelerin esas alınacağı, (b) fıkrasında ise emekli, adi malullük ve vazife malullüğü aylıklarının, (a) fıkrasına göre tespit edilen rakamların her yıl Bütçe Kanununda tespit edilen katsayı ile çarpılması sonunda bulunacak tutarın fiili ve itibari hizmet toplamı 25 yıl olanlara %75'i, 25 yıldan az olanlara her tam yıl için %1 eksiği, fazla olanlara da her tam yıl için %1 fazlası üzerinden bağlanacağı, bağlanacak aylıkların toplamının, emekli ve adi malullük aylıklarında emekli aylığı bağlanmasına esas aylıklarının %100'ünü geçemeyeceği, vazife malullüğü aylıkları hakkında bu tahdidin uygulanmayacağı kurala bağlanmış, aynı Kanunun 13/06/1994 tarih ve 546 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 3. maddesi ile değişik ek 70. maddesinde, Sandık iştirakçilerine ödenmekte olan memuriyet taban aylığı ve kıdem aylığı tutarları ile, zam, tazminat ve ödenekler ile benzeri ödemeler toplamına karşılık gelmek üzere, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi en yüksek devlet memuru aylığı (ek gösterge dahil) brüt tutarının, bu maddede belirtilen yüzdelere tekabül eden miktarının; emeklilik keseneğine ve kurum karşılığına tabi tutulacağı, bu tutarların, bu Kanunun 41'inci maddesinin (a) fıkrasına göre emekli, adi malullük, vazife malullüğü, dul ve yetim aylıklarının; ek 20'inci maddesine göre de emeklilik ikramiyelerinin hesaplanmasına dahil edileceği belirtilmiş, söz konusu Kanunun 21.04.2005 tarih ve 5335 sayılı Kanunun 3. maddesi ile değişik 89. maddesinde ise emekli, adi malullük veya vazife malullüğü aylığı bağlanan veyahut toptan ödeme yapılan; asker, sivil tüm iştirakçilere, her tam fiili hizmet yılı için, aylık bağlamaya esas tutarların bir aylığının emekli ikramiyesi olarak verileceği, verilecek emekli ikramiyesinin hesabında, 30 fiili hizmet yılından fazla sürelerin nazara alınmayacağı kuralına yer verilmiştir.

24.2.1983 tarihli ve 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununun, 08.07.2006 tarih ve 26222 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak 15.7.2006 tarihinde yürürlüğe giren 5536 sayılı Kanunla değişik 102, 103 ve 106. maddelerinde hakim ve savcılarının mali hakları düzenlenmiş, 111. maddesinde, devlet memurlarına tanınan sosyal hak ve yardımlara ilişkin hükümlerin bu

Kanunun 2'nci maddesinde sayılanlar hakkında da uygulanacağı belirtilmiş, aynı sayılı Kanuna 5536 sayılı Kanunla eklenen geçici 16. maddede ise Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu yürürlüğe girinceye kadar, 103'üncü maddede unvanları belirtilenlerin emekli kesenek ve karşılıkları ile emekli aylıkları ve ikramiyelerinin hesaplanmasında, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önceki bu hususlara dair hükümlerin uygulanmasına devam olunacağı hüküm altına alınmıştır.

Yukarıda yer verilen yasal düzenlemeler birlikte incelendiğinde, emekli aylığı bağlanması gereken iştirakçilere, görevlerinden ayrıldıkları tarihte, emekli keseneğine esas aylık veya ücretleri baz alınarak, bu tarihe kadar olan fiili ve itibari hizmet müddetleri toplamı üzerinden aylık bağlandığı ve emekliye ayrılmadan önce en son almakta oldukları aylık gösterge, ek gösterge, taban aylığı, kıdem aylığı ve özel hizmet tazminatı göz önünde bulundurulmak suretiyle hesaplanan emekli aylığı bağlanmasına esas aylık tutarının, fiili hizmet yılıyla çarpılması suretiyle bulunan miktar kadar emekli ikramiyesi verildiği halde, hakim ve savcılar için son aylığın, Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu yürürlüğe girinceye kadar 2006/Haziran aylığı olarak sabitlendiği, böylece emekli aylığı ve ikramiyesi yönünden diğer devlet memurlarıyla aynı hukuki durumda bulunan, aynı sosyal güvenlik kurumuna tabi hakim ve savcılar için diğer devlet memurlarından farklı bir düzenlemeye gidildiği görülmektedir.

Dosyanın incelenmesinden, Yargıtay üyeliğinden 19.7.2006 tarihinde emekli olan davacının 15.7.2006 tarihli aylığını, 5536 sayılı Kanun hükümleri uyarınca en yüksek devlet memurunun maaşına endeksli olarak aldığı halde, emekli aylığı ve ikramiyesinin, en son aylık ve ödemeleri üzerinden değil de 2802 sayılı Kanunun geçici 16. maddesi hükmü uyarınca, 5536 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önceki uygulama uyarınca yapılmış bulunan, 2006/Haziran ayına ilişkin aylık ve ödemeleri esas alınarak ödenmesi üzerine, 5434 sayılı Kanunun 41. ve 89. maddesi hükümleri uyarınca, çalışmakta olan hakim ve savcılar ile emekli olan hakim ve savcılar aylıklarının, yasadaki belirli oranlar gözönünde bulundurularak, aynı esaslara dayanılarak hesaplanması gerektiği ileri sürülerek bakılan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Anayasanın 2. maddesinde, Türkiye Cumhuriyetinin, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devleti olduğu belirtilmiş, 10. maddesinde; herkesin, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşit olduğu vurgulanmış, 60. maddesinde ise, herkesin, sosyal güvenlik hakkına sahip olduğu, Devletin, bu güvenliği sağlayacak gerekli tedbirleri alacağı öngörülmüştür.

Hukuk Devleti, en kısa tanımıyla, vatandaşların hukuki güvenlik içinde bulundukları, Devletin eylem ve işlemlerinin hukuk kurallarına bağlı olduğu bir sistemi ifade eder. Anayasa Mahkemesinin çoğu kararlarında Hukuk Devleti; 'insan haklarına saygılı ve hakları koruyucu adil bir hukuk düzeni kuran ve bunu devam ettirmekle kendisini yükümlü sayan, bütün işlem ve eylemleri yargı denetimine bağlı olan devlet' şeklinde tanımlanmıştır. Anayasanın 10. maddesinde belirtilen eşitlik ilkesi ise, birbirleriyle aynı durumda olanlara aynı kuralların uygulanmasını ve ayrıcalıklı kişi ve toplulukların yaratılmasını engellemek amacına hizmet eder. Bu itibarla aynı hukuksal durumda olanlar için yapılan farklı düzenlemeler Anayasa'nın eşitlik ilkesine aykırılık oluşturur.

2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu'nun 111. maddesinde bulunan atıf uyarınca, devlet memurlarına tanınan sosyal hak ve yardımlara ilişkin hükümlerden faydalanacaklarının öngörülmesi nedeniyle, emekli aylığı ve ikramiyesi yönünden diğer devlet memurlarıyla aynı

hukuki durumda bulunan hakim ve savcılara, şu anda yürürlükte olmayan bir ücret rejimine göre ve görevden ayrıldıkları tarih değil, Haziran/2006 dönemi aylık ve ödemeleri dikkate alınmak suretiyle emekli aylığı bağlanması ve ikramiye ödenmesi, kazanılmış hakların korunması ve eşitlik ilkesine aykırı bulunmaktadır.

Öte yandan, 5434 sayılı Kanunun Ek 9. maddesini değiştiren ve emekli, adi malüllük, vazife malüllüğü ile dul ve yetim aylıklarının, her ay bir önceki aya ilişkin Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından açıklanan en son temel yıllık kentsel yerler tüketici fiyatları indeksi değişim oranına göre belirleneceğine dair hüküm içeren 4457 sayılı Kanunun 24. maddesinin iptali istemiyle açılan davada, Anayasa Mahkemesinin 23.2.2001 günlü ve E:1999/42, K:2001/41 sayılı kararıyla; devlet memurlarının çalıştıkları ve emekli oldukları döneme ilişkin hak ve yükümlülüklerinin yasalarla düzenlendiği, Emekli Sandığı Kanunu'nun 'Emekli Aylığı' başlıklı 41. maddesinin (a) fıkrasında; emekli, adi malüllük ve vazife malüllüğü aylıklarının hesaplanmasında 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 43. maddesinde yer alan gösterge tablosu ve personel kanunlarındaki ek göstergelerin esas alınacağını belirtildiği, buna göre, çalışmakta olan devlet memuru ile emekli olan memurun aylıklarının hesaplanmasının, yasadaki belirli oranlar gözönünde bulundurularak aynı esasa dayanılarak yapılacağı, 5434 sayılı Yasa'nın Ek 9. maddesinin birinci fıkrasının değişikliğinden önce, eski emeklilerle yeni emekliler arasında herhangi bir eşitsizlik doğması engellenmiş iken, yeni düzenlemeyle emekli aylıklarındaki artışın gösterge ve ek göstergelerdeki artışa göre hesaplanması esastan vazgeçilerek, aylığın enflasyon oranındaki artışa göre hesaplanmasının kabul edildiği, böylece çalışan memurların maaş artışı ile emekli memurların maaş artışı arasında olduğu gibi, daha önce aynı görevlerde bulunan eski ve yeni emeklilerin maaşları arasında da büyük farkların ortaya çıkmasına neden olacak bir sistem getirildiği, bu durumun ise Anayasa'nın 10. maddesindeki eşitlik ilkesini zedelediği gerekçesiyle dava konusu düzenlemenin, Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırı bulunarak iptal edildiği, aynı şekilde 31.5.2006 tarih ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununa göre bağlanacak gelir ve aylıkların, her yılın Ocak ve Temmuz ödeme tarihlerinden geçerli olmak üzere, bir önceki altı aylık döneme göre Türkiye İstatistik Kurumu tarafından açıklanan en son temel yıllık tüketici fiyatları genel indeksindeki değişim oranı kadar artırılarak belirleneceğine dair anılan Kanunun 55'inci maddesinin ikinci fıkrasının iptali istemiyle ilgili olarak da Anayasa Mahkemesinin 15.12.2006 gün ve E:2006/111, K:2006/112 sayılı kararıyla; 4447 sayılı Kanunun 24'üncü maddesiyle değiştirilen 5434 sayılı Kanun'un Ek 9. maddesinin birinci fıkrası Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiş olmasına rağmen, yapılan bu düzenleme ile, Anayasa'nın 153'üncü maddesi dikkate alınmaksızın, çalışan memurların maaş artışı ile emekli memurların maaş artışı arasında olduğu gibi, daha önce aynı görevlerde bulunan eski ve yeni emeklilerin maaşları arasında da büyük farkların ortaya çıkmasına neden olacak bir sistem getirildiği, bu durumda, Anayasa Mahkemesi'nin daha önce iptal ettiği kuralla yapılan düzenleme açısından tümüyle benzer olan iptali istenen kuralın da, Anayasa'nın 2'nci, 10'uncu, 11'inci ve 153'üncü maddelerine aykırı olduğu gerekçesiyle iptaline karar verildiği görülmüş olup, bu bakımdan bu dosyada iptali istenilen 2802 sayılı Kanunun geçici 16. maddesi hükmünde, Anayasa Mahkemesi kararlarının yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını, gerçek ve tüzel kişileri bağladığına ilişkin Anayasanın 153'üncü maddesine de uyarlık bulunmamaktadır.

Bu durumda, hakim ve savcılara, diğer devlet memurlarında olduğu gibi, görevlerinden ayrıldıkları tarihteki emekli keseneğine esas aylıkları esas alınarak emekli aylığı bağlanması ve ikramiye ödenmesini engelleyen, 29.6.2006 tarih ve 5536 sayılı Kanunun 5. maddesiyle 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununa eklenen geçici 16. maddede yer alan düzenlemenin, Anayasanın 10'uncu maddesinde ifadesini bulan 'eşitlik' ilkesine, 2'nci maddesinde öngörülen hakları koruyucu adil bir hukuk düzenini kurmakla yükümlü Devletin niteliklerinden olan

'hukuk devleti' ilkesine, herkesin 'sosyal güvenlik hakkı'na sahip olduğunu düzenleyen 60'ıncı maddesine ve 'Anayasa Mahkemesi kararlarının bağlayıcılığı'na ilişkin 153'üncü maddesine aykırı olduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununa, 29.6.2006 tarih ve 5536 sayılı Kanunla eklenen geçici 16. maddede yer alan, 'Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu yürürlüğe girinceye kadar, 103'üncü maddede unvanları belirtilenlerin emekli kesenek ve karşılıkları ile emekli aylıkları ve ikramiyelerinin hesaplanmasında, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önceki bu hususlara dair hükümlerin uygulanmasına devam olunur' şeklindeki düzenlemenin Anayasanın 2'nci, 10'uncu, 60'ıncı ve 153'üncü maddelerine aykırı olduğu kanısına varıldığından, anılan madde hükmünün iptaline karar verilmesi istemiyle Anayasa Mahkemesine başvurulmasına, 4.12.2007 tarihinde oybirliği ile karar verildi.'

B- 2008/53 Esas Sayılı İtiraz Başvurusunun Gerekçe Bölümü Şöyledir:

'Danıştay Onuncu Dairesi Başkanlığından 25.3.2007 tarihinde emekli olan davacı tarafından, 2.983 YTL emekli aylığı bağlanmasına, 58.256,78 YTL emekli ikramiyesi ödenmesine ilişkin işlemin iptali ve mahrum kaldığı parasal hakların yasal faiziyle birlikte tazmini istemiyle Danıştay Başkanlığı ve Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı'na karşı açılan davada uyuşmazlığın çözümünde uygulanacak olan 2802 sayılı Kanuna 5536 sayılı Kanunla eklenen geçici 16. madde hükmüyle ilgili olarak davacının ileri sürdüğü Anayasa'ya aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varılması üzerine işin gereği görüşüldü;

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 43. maddesinde, bu Kanuna tabi kurumların kadrolarında bulunan personelin aylıklarının, aylık gösterge tablosu ve ek gösterge rakamları göz önünde bulundurulmak suretiyle tespit edileceği hüküm altına alınmıştır.

5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 41. maddesinin (a) fıkrasında, emekli, adi malullük ve vazife malullüğü aylıklarının hesaplanmasında 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 43'üncü maddesinde yer alan gösterge tablosu ve personel kanunlarındaki ek göstergelerin esas alınacağı, (b) fıkrasında ise emekli, adi malullük ve vazife malullüğü aylıklarının, (a) fıkrasına göre tespit edilen rakamların her yıl Bütçe Kanununda tespit edilen Katsayı ile çarpılması sonunda bulunacak tutarın fiili ve itibari hizmet toplamı 25 yıl olanlara %75'i, 25 yıldan az olanlara her tam yıl için %1 eksigi, fazla olanlara da her tam yıl için %1 fazlası üzerinden bağlanacağı, bağlanacak aylıkların toplamının, emekli ve adi malullük aylıklarında emekli aylığı bağlanmasına esas aylıklarının %100'ünü geçemeyeceği, vazife malullüğü aylıkları hakkında bu tahdidin uygulanmayacağı kurala bağlanmış, aynı Kanunun 13/06/1994 tarih ve 546 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 3. maddesi ile değişik ek 70. maddesinde, sandık iştirakçilerine ödenmekte olan memuriyet taban aylığı ve kıdem aylığı tutarları ile, zam, tazminat ve ödenekler ile benzeri ödemeler toplamına karşılık gelmek üzere, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi en yüksek devlet memuru aylığı (ek gösterge dahil) brüt tutarının, bu maddede belirtilen yüzdelerine tekabül eden miktarının; emeklilik keseneğine ve kurum karşılığına tabi tutulacağı, bu tutarların, bu Kanunun 41'inci maddesinin (a) fıkrasına göre emekli, adi malullük, vazife malullüğü, dul ve yetim aylıklarının; ek 20'inci maddesine göre de emeklilik ikramiyelerinin hesaplanmasına dahil edileceği belirtilmiş, söz konusu Kanunun 21.04.2005 tarih ve 5335 sayılı Kanunun 3. maddesi ile değişik 89. maddesinde ise emekli, adi malullük veya vazife malullüğü aylığı bağlanan veya toptan ödeme yapılan; asker, sivil tüm iştirakçilere, her tam fiili hizmet yılı için, aylık bağlamaya esas tutarların bir aylığının emekli ikramiyesi olarak verileceği, verilecek emekli ikramiyesinin hesabında, 30 fiili hizmet yılından fazla sürelerin nazara alınmayacağı kuralına yer verilmiştir.

24.2.1983 tarihli ve 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununun, 08.07.2006 tarih ve 26222 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak 15.7.2006 tarihinde yürürlüğe giren 5536 sayılı Kanunla değişik 102, 103 ve 106. maddelerinde hakim ve savcılarının mali hakları düzenlenmiş, 111. maddesinde, devlet memurlarına tanınan sosyal hak ve yardımlara ilişkin hükümlerin bu Kanunun 2'nci maddesinde sayılanlar hakkında da uygulanacağı belirtilmiş, aynı sayılı Kanuna 5536 sayılı Kanunla eklenen geçici 16. maddede ise Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu yürürlüğe girinceye kadar, 103'üncü maddede unvanları belirtilenlerin emekli kesenek ve karşılıkları ile emekli aylıkları ve ikramiyelerinin hesaplanmasında, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önceki bu hususlara dair hükümlerin uygulanmasına devam olunacağı hüküm altına alınmıştır.

Yukarıda yer verilen yasal düzenlemeler birlikte incelendiğinde, emekli aylığı bağlanması gereken iştirakçilere, görevlerinden ayrıldıkları tarihte, emekli keseneğine esas aylık veya ücretleri baz alınarak, bu tarihe kadar olan fiili ve itibari hizmet müddetleri toplamı üzerinden aylık bağlandığı ve emekliye ayrılmadan önce en son almakta oldukları aylık gösterge, ek gösterge, taban aylığı, kıdem aylığı ve özel hizmet tazminatı göz önünde bulundurulmak suretiyle hesaplanan emekli aylığı bağlanmasına esas aylık tutarının, fiili hizmet yılıyla çarpılması suretiyle bulunan miktar kadar emekli ikramiyesi verildiği halde, hakim ve savcılar için son aylığın, Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu yürürlüğe girinceye kadar 2006/Haziran aylığı olarak sabitlendiği, böylece emekli aylığı ve ikramiyesi yönünden diğer devlet memurlarıyla aynı hukuki durumda bulunan, aynı sosyal güvenlik kurumuna tabi hakim ve savcılar için diğer devlet memurlarından farklı bir düzenlemeye gidildiği görülmektedir.

Dosyanın incelenmesinden, Danıştay Onuncu Dairesi Başkanlığından 25.3.2007 tarihinde emekli olan davacının en son aylığını, 5536 sayılı Kanun hükümleri uyarınca en yüksek devlet memurunun maaşına endeksli olarak aldığı halde, emekli aylığı ve ikramiyesinin, en son aylık ve ödemeleri üzerinden değil de 2802 sayılı Kanunun geçici 16. maddesi hükmü uyarınca, 5536 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önceki uygulama uyarınca yapılmış bulunan, 2006/Haziran ayına ilişkin aylık ve ödemeleri esas alınarak ödenmesi üzerine, 5434 sayılı Kanunun 41. ve 89. maddesi hükümleri uyarınca, çalışmakta olan hakim ve savcılar ile emekli olan hakim ve savcılarının aylıklarının, yasadaki belirli oranlar gözönünde bulundurularak, aynı esaslara dayanılarak hesaplanması gerektiği ileri sürülerek bakılan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Anayasanın 2. maddesinde, Türkiye Cumhuriyetinin, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devleti olduğu belirtilmiş, 10. maddesinde; herkesin, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşit olduğu vurgulanmış, 60. maddesinde ise, herkesin, sosyal güvenlik hakkına sahip olduğu, Devletin, bu güvenliği sağlayacak gerekli tedbirleri alacağı öngörülmüştür.

Hukuk Devleti, en kısa tanımıyla, vatandaşların hukuki güvenlik içinde bulundukları, Devletin eylem ve işlemlerinin hukuk kurallarına bağlı olduğu bir sistemi ifade eder. Anayasa Mahkemesinin çoğu kararlarında Hukuk Devleti; 'insan haklarına saygılı ve hakları koruyucu adil bir hukuk düzeni kuran ve bunu devam ettirmekle kendisini yükümlü sayan, bütün işlem ve eylemleri yargı denetimine bağlı olan devlet' şeklinde tanımlanmıştır. Anayasanın 10. maddesinde belirtilen eşitlik ilkesi ise, birbirleriyle aynı durumda olanlara aynı kuralların uygulanmasını ve ayrıcalıklı kişi ve toplulukların yaratılmasını engellemek amacına hizmet eder. Bu itibarla aynı hukuksal durumda olanlar için yapılan farklı düzenlemeler Anayasa'nın eşitlik ilkesine aykırılık oluşturur.

2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu'nun 111. maddesinde bulunan atıf uyarınca, devlet memurlarına tanınan sosyal hak ve yardımlara ilişkin hükümlerden faydalanacaklarının öngörülmesi nedeniyle, emekli aylığı ve ikramiyesi yönünden diğer devlet memurlarıyla aynı hukuki durumda bulunan hakim ve savcılara, şu anda yürürlükte olmayan bir ücret rejimine göre ve görevden ayrıldıkları tarih değil, Haziran/2006 dönemi aylık ve ödemeleri dikkate alınmak suretiyle emekli aylığı bağlanması ve ikramiye ödenmesi, kazanılmış hakların korunması ve eşitlik ilkesine aykırı bulunmaktadır.

Öte yandan, 5434 sayılı Kanunun Ek 9. maddesini değiştiren ve emekli, adi malullük, vazife malullüğü ile dul ve yetim aylıklarının, her ay bir önceki aya ilişkin Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından açıklanan en son temel yıllık kentsel yerler tüketici fiyatları indeksi değişim oranına göre belirleneceğine dair hüküm içeren 4457 sayılı Kanunun 24. maddesinin iptali istemiyle açılan davada, Anayasa Mahkemesinin 23.2.2001 günlü ve E:1999/42, K:2001/41 sayılı kararıyla; devlet memurlarının çalıştıkları ve emekli oldukları döneme ilişkin hak ve yükümlülüklerinin yasalarla düzenlendiği, Emekli Sandığı Kanunu'nun 'Emekli Aylığı' başlıklı 41. maddesinin (a) fıkrasında; emekli, adi malullük ve vazife malullüğü aylıklarının hesaplanmasında 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 43. maddesinde yer alan gösterge tablosu ve personel kanunlarındaki ek göstergelerin esas alınacağını belirtildiği, buna göre, çalışmakta olan devlet memuru ile emekli olan memurun aylıklarının hesaplanmasının, yasadaki belirli oranlar gözönünde bulundurularak aynı esasa dayanılarak yapılacağı, 5434 sayılı Yasa'nın Ek 9. maddesinin birinci fıkrasının değişikliğinden önce, eski emeklilerle yeni emekliler arasında herhangi bir eşitsizlik doğması engellenmiş iken, yeni düzenlemeyle emekli aylıklarındaki artışın gösterge ve ek göstergelerdeki artışa göre hesaplanması esassından vazgeçilerek, aylığın enflasyon oranındaki artışa göre hesaplanmasının kabul edildiği, böylece çalışan memurların maaş artışı ile emekli memurların maaş artışı arasında olduğu gibi, daha önce aynı görevlerde bulunan eski ve yeni emeklilerin maaşları arasında da büyük farkların ortaya çıkmasına neden olacak bir sistem getirildiği, bu durumun ise Anayasa'nın 10. maddesindeki eşitlik ilkesini zedelediği gerekçesiyle dava konusu düzenlemenin, Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırı bulunarak iptal edildiği, aynı şekilde 31.5.2006 tarih ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununa göre bağlanacak gelir ve aylıkların, her yılın Ocak ve Temmuz ödeme tarihlerinden geçerli olmak üzere, bir önceki altı aylık döneme göre Türkiye İstatistik Kurumu tarafından açıklanan en son temel yıllık tüketici fiyatları genel indeksindeki değişim oranı kadar artırılarak belirleneceğine dair anılan Kanunun 55'inci maddesinin ikinci fıkrasının iptali istemiyle ilgili olarak da Anayasa Mahkemesinin 15.12.2006 gün ve E:2006/111, K:2006/112 sayılı kararıyla; 4447 sayılı Kanunun 24'üncü maddesiyle değiştirilen 5434 sayılı Kanun'un Ek 9. maddesinin birinci fıkrası Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiş olmasına rağmen, yapılan bu düzenleme ile, Anayasa'nın 153'üncü maddesi dikkate alınmaksızın, çalışan memurların maaş artışı ile emekli memurların maaş artışı arasında olduğu gibi, daha önce aynı görevlerde bulunan eski ve yeni emeklilerin maaşları arasında da büyük farkların ortaya çıkmasına neden olacak bir sistem getirildiği, bu durumda, Anayasa Mahkemesi'nin daha önce iptal ettiği kuralla yapılan düzenleme açısından tümüyle benzer olan iptali istenen kuralın da, Anayasa'nın 2'nci, 10'uncu, 11'inci ve 153'üncü maddelerine aykırı olduğu gerekçesiyle iptaline karar verildiği görülmüş olup, bu bakımdan bu dosyada iptali istenilen 2802 sayılı Kanunun geçici 16. maddesi hükmünde, Anayasa Mahkemesi kararlarının yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını, gerçek ve tüzel kişileri bağladığına ilişkin Anayasanın 153'üncü maddesine de uyarlık bulunmamaktadır.

Bu durumda, hakim ve savcılara, diğer devlet memurlarında olduğu gibi, görevlerinden ayrıldıkları tarihteki emekli keseneğine esas aylıkları esas alınarak emekli aylığı bağlanması ve

Esas Sayısı : 2008/15
Karar Sayısı : 2011/57

ikramiye ödenmesini engelleyen, 29.6.2006 tarih ve 5536 sayılı Kanunun 5. maddesiyle 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununa eklenen geçici 16. maddede yer alan düzenlemenin, Anayasanın 10'uncu maddesinde ifadesini bulan 'eşitlik' ilkesine, 2'nci maddesinde öngörülen hakları koruyucu adil bir hukuk düzenini kurmakla yükümlü Devletin niteliklerinden olan 'hukuk devleti' ilkesine, herkesin 'sosyal güvenlik hakkı'na sahip olduğunu düzenleyen 60'ıncı maddesine ve 'Anayasa Mahkemesi kararlarının bağlayıcılığına ilişkin 153'üncü maddesine aykırı olduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle; 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununa, 29.6.2006 tarih ve 5536 sayılı Kanunla eklenen geçici 16. maddede yer alan, 'Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu yürürlüğe girinceye kadar, 103'üncü maddede unvanları belirtilenlerin emekli kesenek ve karşılıkları ile emekli aylıkları ve ikramiyelerinin hesaplanmasında, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önceki bu hususlara dair hükümlerin uygulanmasına devam olunur' şeklindeki düzenlemenin Anayasanın 2'nci, 10'uncu, 60'ıncı ve 153'üncü maddelerine aykırı olduğu kanısına varıldığından, anılan madde hükmünün iptaline karar verilmesi istemiyle Anayasa Mahkemesine başvurulmasına, 24.3.2008 tarihinde oybirliği ile karar verildi."